

Яросевич О.М.

студентка,

Науковий керівник: Братусь І.В.

доцент,

Київський університет імені Бориса Грінченка

МИКОЛА КОРНИЛОВИЧ ПИМОНЕНКО – МАЙСТЕР ПОБУТОВОГО ЖИВОПISY

Актуальність теми дослідження: Розглянути творчий шлях видатного українського живописця, акцентуючи увагу на його відданій любові та повазі до рідного народу, до його традицій, побуту, природи.

Мета статті: розкриття ролі творчої спадщини художника як взірця патріотичної позиції митця і громадянина своєї держави, спонукаючи до розуміння спільної виховної ролі мистецтва і національних традицій.

Микола Корнилович Пимоненко – український художник-живописець, творець чудових полотен сільської та міської тематики, співець українського побуту, народився 9 березня 1862 року передмісті Києва – Пріорці. Батько його мав майстерню, там він виконував замовлення з різьблення. Інколи, разом із сином, малим Миколою, він виїздив у різні села і містечка, де малював ікони та розписував іконостаси.

Перебуваючи серед чудової української природи, спілкуючись з українськими селянами, малий Миколка бачив всі грані життя селянської родини, її радості і жалі. Допитливість та гострий розум допомагали вивчати і витвори народних ремесел і живопис народних майстрів. Потяг до живописної діяльності був схвально підтриманий батьком, якому він став вправним помічником. Підростаючи, хлопець мріяв про вступ у художню школу. Нажаль, фінансовий стан родини не дозволяв здійснити задумане. Тому незабаром Микола стає учнем іконописної майстерні. Саме там і побачив його і його роботи відомий педагог та художник, засновник і директор Київської художньої школи М.І. Мурашко. Київська рисувальна школа, у якій Микола Корнилович почав навчання в 1878 р., була одним із головних центрів художнього життя на Україні, місцем, де отримали художню освіту багато відомих митців: С. Костенко, І. Їжакевич, М. Врубель, І. Левітан, В. Серов. Влітку 1881 року завітав у Київ І. Репін до свого давнього друга Миколи Мурашка. Оцінюючи рівень його робіт та творчий потенціал

юнака, колеги вирішили рекомендувати Миколу Пимоненка до вступу у Петербурзьку академію мистецтв. У 1882 р. М. Пимоненко стає студентом Академії мистецтв у Петербурзі. Там він навчався у майстерні знаного художника В. Орловського, що незабаром став йому тестем. Навчався Микола легко – впродовж року пройшов клас гіпсів, гіпсових фігур, створював вдалі малюнки, етюди з натури, композиційні ескізи, за що отримував медалі і високі оцінки. Через матеріальні нестатки та легеневу хворобу навчання довелося залишити. З поверненням до Києва, художник розгортає активну педагогічну діяльність у Київській рисувальній школі викладачем. На цю посаду його запросив М. Мурашко, що виявляв йому щиру прихильність. 1885-1887 роки М. Пимоненко напружено здійснює пошуки власних тем і способи їх відтворення на площині. Роботи того часу різноманітні за сюжетами та спрямуванням, наприклад «Після аукціону», «На канікулах» та інші. Приймає участь в академічних та ін. виставках.

Микола Пимоненко – неповторний майстер побутового жанру. Теми його полотен були взяті з життя звичайного люду; сюжети, святкові чи буденні – глибоко хвилюють, вражають реалізмом. Митець демонструє нам щоденну працю, родинний побут, звичаї та традиції повсякденного буття селянства: побачення, сватання, повернення з роботи, весілля, ворожіння на свята та багато інших. Особливу популярність здобула картина «Святочне ворожіння» (1888 р.) (рис. 1).

Рис. 1. Святочне ворожіння

У картинах «Свати» (1892) і «Сватання» (рис. 3), Пимоненко етнографічно точно зобразив українські народні звичаї пов'язані зі сватанням. Значним поступом у творчості художника стала картина «Весілля в Київській губернії» (рис. 2), яка свідчить про початок зрілості його як митця. Оглядаючи цю роботу, ми можемо помітити цікаво підібраний сюжет, майстерність у створенні композиції, реалістичність у передачі образів, їх тонкий психологізм.

Рис. 2. «Весілля в Київській губернії»

Рис. 3. Сватання

Картини «Весілля в Київській губернії» і «Свати», здобули визнання і у друкованих джерелах і з серед прихильників мистецтва і живопису. Створює полотна, що мали соціальну спрямованість: «Проводи рекрута» (1893), «Жертва фанатизму» (1899), «Самосуд» (1900), «Призов запасних» (1910), спонукали замислитися над тяжкою долею людей у суспільних умовах того часу.

Сільська тематика у творах М. Пимоненка наприкінці 1890-х років та на початку 20 ст., відтворюється у полотнах де головними сюжетами є побачення закоханих, весілля, різноманітні відтворення народних традицій та обрядів, сцени з побуту і праці українського народу. Митець чимало написав творів, присвячених такій події для українців як ярмарок, оспівуючи їх різнобарв'я, мальовничість та емоційну піднесеність: «Ярмарок» (1911) (рис. 6), «У горшковому ряду» (1911), «На ярмарку» (1898). Працюючи над розробкою сюжетів до цієї теми, майстра приваблювала можливість показати самобутню неповторність українського народного вбрання, декоративність речей побуту, характер образів селян, міщан, духовенства. Його полотна «Жнива» (1896), «Жниця» (1889) (рис. 5), «Орач», та «Збирання сіна на Україні» (1907) (рис. 4), демонстрували нам сцени зі збору урожаю зернових, оранку та збирання сіна.

Рис. 4. Збирання сіна на Україні

Рис. 5. Жниця

Рис. 6. Ярмарок

Глибоко неповторними є його ліричні полотна «Дидилія» (1908) та «Суперниці. Біля колодязя» (1909), у яких пейзаж не є просто тлом для головної сцени, а і самостійним образом.

Особливою характерною рисою Пимоненка – художника є його вміння поєднати побутовий жанр з настроєвим пейзажем. Природа з її величчю доповнює або контрастує з сюжетом композиції митця. У полотнах «Жниця» (1889 р.) та «Весілля в Київській губернії» (1891), ми відчуваємо поєднання настроїв людини і природи, їх єдність. Полотна «Парубки», «Осінній промінь», «Пастушки», «На річці», «Українська ніч», «Викуп нареченої», «Побачення», «Гопак», «Гуси – додому» – сповнені лірично-піднесеного настрою, замилюванням українськими краєвидами та українським народом. Відвертість, розсудливість, людяність – саме такою була спрямованість робіт М. Пимоненка. Тому кожна з цих картин є уроком моральності та гуманізму.

Сюжети картин міської тематики є відображенням сцен життя людей міста та його гостей: «Зустріч з земляком» (1908 р.) (рис. 7) та «Київська квіткарка» (1897 і 1908 р.) (рис. 8).

Рис. 7. Зустріч із земляком

Рис. 8. Київська квіткарка

Микола Пимоненко здійснював спроби і у книжковій графіці – ілюстрував поеми Т.Г. Шевченка «Причинна», «Утоплена», «Русалка», «Черниця Мар'яна».

Миколі Корниловичу Пимоненку присвоєно звання академіка малярства. У 1910 р. він входив до складу журі конкурсу, що розглядав створення проекту пам'ятника Т.Г. Шевченку у Києві. З 1907 року Пимоненко демонструє свої твори пошанувачам мистецтва у Мюнхені, Парижі, Берліні, Лондоні, а з 1909 року його було обрано членом Паризької інтернаціональної спілки мистецтв і літератури. Декілька творів художника стали надбанням закордонних галерей. За полотно «Гопак», що демонструвалася в Парижі, Миколу Пимоненка було відзначено міжнародною нагородою «Знак пошани», а саму картину придбав Луврський музей.

Свій життєвий шлях Микола Корнилович Пимоненко завершив 26 березня 1912 році в розквіті творчих сил.

Прихильники його творчості за кордоном і поціновувачі високого мистецтва що були співвітчизниками, шанували Миколу Пимоненка як за обдарованість так і за безмежну відданість своєму народові.

Список використаних джерел:

1. Дмитро Степовик. Скарби України. Науково-художня книжка. Київ : «Веселка», 1991. – 191 с.
2. Володимир Орловський. Микола Пимоненко: альбом / Нац. худож. музей України. – Хмельницький: Галерея, 2006. – 192 с.
3. Говдя П. М. К. Пимоненко : Нарис життя і творчості / П. Говдя – К. : Вид. обр. мист. і муз. літ., 1957. – 74 с.
4. Затенацкий Я. П. Николай Корнилиевич Пимоненко : Жизнь и творчество / Я. П. Затенацкий. – К. : Изд. АН УССР, 1955. – 112 с.
5. Микола Пимоненко / З. Лильо-Откович // Український пейзажний живопис XIX – початку XX сторіччя. – К., 2007. – С. 52.